

SÜTŐDANIZÁS – VONATON FAGYOTT SOROK KIOLVASZTÁSA

Sütő István marosvásárhelyi születésű költő (1949), aki középiskolai tanulmányai után építésztechnikumot végzett, majd a BBTE-n, magyar–angol szakon volt hallgató. Közben dolgozott Sepsiszentgyörgyön a *Megyei Tükör*nél, majd a városi művelődési háznál, és tanított egy falusi iskolában. Hazatérve Marosvásárhelyre színházi segédmunkás volt.

Első versei 1971–72-ben az *Ifjúmunkás*ban és az *Igaz Szó*ban jelentek meg, Forrás-kötetét (*Arcfogyatkozás* – Bukarest, 1981, Kriterion) a montázs, a kihagyásos technika alkalmazása, a központozás hiánya teszi egységes egészé. Szubjektív történelmet idéz fel és teremt újra egy képzeletbeli fényképalbum alakjainak felidézésével. Kötete lírai és epikai elemek ötvözete.

Az epikai elem további kötetekben is nyomon követhető, ahogy hű marad a montázsstechnikához és a tárgyiassághoz is. Második kötet (*Nagy családi album* – Bukarest, 1983, Kriterion) már-már epikai kompozíciót mutat, az időrendiség felbontása révén sajátos kronológiát alakít ki, prózai ihletettséggű, de szubjektivitása folytán mégis lírai.

Posztumusz kötetében újabb legendákat teremt, a vátesz szerepét ölti magára, sajátos időszemlélet, asszociatív szerkesztői technika, vallomási jelleg jellemzi.

A Gyergyószárhegyi Író-tábor rendhagyó közös feladat elé állított bennünket. Sütő István poétikai megoldásairól lehetne hosszasan értekezni, a szövegei azonban mindig átférkőznek az elméleti szöveg résein, így az emlékének, elementáris poétikai ereje életben tartásának közös írásgyakorlatot szenteltünk, amelyben a montázsszerűség, a kihagyásos képi technikával („hézagokkal”) építkező líra érvényesül. Kiindulási pont: nyolcvanas évek – akik emlékeztek rá, azok meríthettek az emlékeikből, akik nem, képzeletbeli nyolcvanas éveket alkothattak, segítségül Sütő-asszociációkat kaptunk. Így állt össze egy hosszabb versfolyam (a tábor résztvevői név nélkül adták be részleteiket), melynek közösen címet is adtunk:

A NYOLCVANNÉGYES ŐSZ

A nyolcvannégyes nyár pont olyan volt mint '24-ben
ezer éve ma vagy nem teljesen
a székely körvasúton
mióta így igaz ahogy hiszed
akkor még nem éltem így éltem veled
szinte ugyanaz ugyanaz az elfojtott
rejtett lélegeztetőgépeken
kifordult sorok talpfák
két fenyőfa három hársfa ütemek
van fűtés rossz pálinkák vannak
tagadás torlódó tengerek
passzív-agresszív árkok medvék istenek

A nyolcvannégyes ősz
már sohasem jön el
elveszve keringsz egy hátsó udvaron
egy meszesgödör alja fehéren lüktet
megfeszülsz mint nagyapáid
karjain az izom

Nyolcvannégy őszen
ami még nyárnak tűnt
megpróbáltunk európai
módon berúgni
pedig nem is láttuk még
Európát

Hiúz helyett hold lapul
odafent a Hargitán
a csendes halál démona
egy fúvócsöves indián

Akár a némafilmben
csak mozdony s gomolygó füst
láttatni vél

mint a nyolcvannégyes ősz
nyomaszt
miatta hitszegővé válsz

Nyolcvannégyben ősszel
Európa kérdezem
hogy nem jössz el
hallgatod a híreket is de furcsák
Európát elrabolta Jumurdzsák

Vasúton utazni már maga a pokol
Emlékszel a tusnádfürdői szállodában
a szőnyeg és a tucatnyi sötétítő alatt is
majd megfagytunk

Bezárt a strand a város
nyugati déli keleti nem
északi peremén
a kicsi Eszti
újszülött Emese
ha nem sírna
nem volnék élő
szerelmes

Ma sorban álltam csirkét osztottak
két fenyőfa három hársfa
blokkok közt csak didergés
a csirke bűdös szinte romlott
állami szagú
felmutatod a hajnalt és a szürkületet
és benne az éhségedet
mert ma te is sorban álltál
ne fordulj hátra
akkor még nem éltél
két fenyőfa három hársfa
félelem és vér
a csirke üres szemének villanása

Leninnel beszél még mindig
Lenin hallgat kihűlt a leves
a pokol mint lábosban a robbanás
a homlok mint kifeszített fent
Lenin metonimikus
remény helyett haladás
nyolcvannégyben szabad-e még
harminc évet körbenézni
nem fordult hátra
akkor még nem éltél
Lenin helyett sorok
sorok
s a lábosba belerobban egy
messziről zuhanó lakatosinas

Télen a vonat lépcsőjén utazni
ugyanúgy halálos mintha
kiesnél ha nem tudod elengedni
a fogódzót akkor segítenek
rajtad üldözők infarktus
ez lesz a vége mert aki
jól végzi munkáját és még
az italozási szokásaid sem
árthatnak neki - - - egy ideig

Krétaporszagú reggel
apám körül minden
állami szagú
hiába akart szerzetes lenni
fél elhinni már nem hiszi
körülotte rothad robban
a félmúlt az egész
isten körvasútján száguld

1988 Székelyudvarhely én daniel
hiány hiány az első két

kötetet elloptam a könyvtárból
hiány hiány Ágoston Vilka
nagy tanulmány az életünkben
az én Dánielből kicenzúrázott
versekről hiány hiány de
ezt már mondtam - - - - -

Hársfa reszkess
nyáron félni is minek
megtanultam egyszer nyolcvannegyben
hogymeg semmi sem örök
csak az érzések
amelyekből állok
az vagyok
fenyőfa hársfa érzés
élet

(Koncepció és szerkesztés: Sánta Miriám)

Hogyan lehetne enyhíteni II.